

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΑ 15 ΙΟΥΝΙΟΥ 2020
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Το γιατρικό της αμόλυντης λογοτεχνίας

Το διάβασμα είναι μια από τις πιο μοναχικές τέχνες. Προσωπικά το θεωρώ μία δημιουργική ενασχόληση. Να μπορείς να συγκεντρώνεσαι πάνω σε ένα κείμενο, να το αφουγκράζεσαι αλλά και να το κάνεις δικό σου. Η προσωπική ανάγνωση απαιτεί συνήθως μια εσωτερική απομόνωση και όχι να σου επιβάλλεται εξωτερικά.

Έφηβος, όταν αρρώσταينا, καθόμουν στο σπίτι και αποτελείωνα ένα ολόκληρο μυθιστόρημα. Μάλιστα μια φορά «ανέβασα πυρετό» παραπάνω, για να τελειώσω το «Ανθρώπινο κτήνος» του Ζολά – το θυμάμαι ακόμη.

Στα κοινωνικά δίκτυα πολλοί αναφέρουν ότι δεν μπορούν να συγκεντρωθούν σε ένα βιβλίο. Για εμένα, που το διάβασμα ήταν μια καθημερινότητα, εξακολουθεί να παραμένει, αλλά οι περιστάσεις το καθιστούν ακόμη πιο αδέσμευτο.

Τώρα, περισσότερο από ποτέ, αναζητώ την ουσία της ανάγνωσης. Αυτή η ουσιαστική ανάγνωση δεν έχει ανάγκη καμιάς επίδειξης στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Δεν ασκώ πρωταθλητισμό ανάγνωσης ούτε διεκδικώ τον τίτλο του εκλεκτού αναγνώστη. Επανέρχομαι στην εφηβεία μου, χάνομαι μέσα στο κείμενο και ας είναι ό,τι θέλει.

Κρατώντας το βιβλίο στο χέρι αισθάνομαι μια τρυφερότητα, μια σιγουριά, λες και εγείρονται οι συγγραφείς και συνομιλούν μαζί μου. Δεν βιάζομαι να αποτελειώσω πολλά βιβλία. Οι ώρες του διαβάσματος είναι διάσπαρτες σε όλη τη διάρκεια της μέρας και της νύχτας που τείνουν να ενοποιηθούν σε έναν αλλόκοτο χωροχρόνο.

Αφοσιώνομαι στο κείμενο. Αν στην εφηβεία μου έκλεβα χρόνο για διάβασμα, τώρα –τι ειρωνεία!– ο χρόνος αυτός ξανακερδίζεται.

Και να η θαυματουργή ίαση της λογοτεχνίας. Τέτοια κείμενα έρχονται και γιατρέυουν την ψυχή. Χαμένοι και σωσμένοι χαρακτήρες σε παρασύρουν με τις ιστορίες τους. Γιατί η λογοτεχνία είναι αμόλυντη, κανένας ιός δεν θα τη μεταλλάξει, θα είναι πάντα εκεί και τα λογοτεχνικά αντισώματα θα μεταμορφώνουν τις ψυχές μας και θα μας οπλίζουν με κουράγιο.

Ο Θεόδωρος Γρηγοριάδης είναι συγγραφέας. Το κείμενο δημοσιεύτηκε στον ημερήσιο τύπο (διασκευή).

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Γράφειν

Από τότε που ο καθένας μας εισέρχεται μέσα στη ροή του χρόνου, αρχίζει να γράφει. Γράφει μες στη μνήμη του, γράφει με το χέρι του, γράφει με τα έργα του. Διαισθάνεται πως η γραφή αυτή θα αντισταθεί, αν δεν ακυρώσει, το φευγαλέο της ύπαρξής του μέσα στον κόσμο. Και πως θα «σώσει» από την καταστροφική λήθη και τον ίδιο, και τους άλλους και την Ιστορία.

Πριν ακόμη το παιδί αρχίσει να γράφει, πριν του μάθουν, όσοι γνωρίζουν, να γράφει, έχει κιόλας εγγράψει στην τρυφερή μεμβράνη της μνήμης του τις πρώτες του εντυπώσεις από τη ζωή. Έχει γράψει μέσα στην καρδιά του, με στοργή κι εμπιστοσύνη, τους δικούς του, αρχίζει να γράφει τους οικείους του, τους συγγενείς του, κατόπιν τους φίλους του. Κι όσο προχωρεί μέσα στον χρόνο παλεύει να καταγράψει όλο τον κόσμο που γνωρίζει, τον κόσμο του. Αυτές οι πράξεις της γραφής του προσβάλλονται κάθε τόσο από τη λήθη, οι γραφές κατατρώνονται από τον χρόνο, όπως εκείνες που χάραζαν οι παλιοί άνθρωποι στα μάρμαρα. Και όσο βαραίνει μέσα και πάνω του ο χρόνος, τόσο ο καθένας προσπαθεί να περιφρουρήσει τις γραφές του βίου του, ώστε να αναγιγνώσκονται εύκολα. «Σ' έχω γράψει στην καρδιά μου», «είναι γραμμένο στη μνήμη μου», «απομένει ανεξίτηλο μέσα μου» - εκφράσεις της καθημερινής ζωής- αυτής που φεύγει, αυτής που ανασπά από τον κόσμο τους δικούς μας, τους συγγενείς και φίλους.

Πλάσματα γεννημένα για να γράφουν οι άνθρωποι, όλοι οι άνθρωποι. Κι ανάμεσά τους πολλοί που κατορθώνουν να γράψουν το όνομά τους σε μια οικογένεια, σε μια επιχείρηση, σ' ένα επάγγελμα. Μέσα στην Ιστορία του κόσμου, οι φημισμένοι, οι άξιοι, οι μεγάλοι οι ήρωες. Μέσα στην Ιστορία των Επιστημών, οι σπουδαίοι. Μέσα στην Ιστορία της Εκκλησίας, οι άγιοι. Μέσα στην Ιστορία των Γραμμάτων, οι αυθεντικοί συγγραφείς. Όλοι αυτοί, καθένας με τον τρόπο του, γράφουν.

Από όλους ωστόσο τους ανθρώπους που το θείο ριζικό τους είναι να γράφουν, εκείνοι που γράφουν μ' έναν τρόπο πασιφανή, επίσημο, είναι οι συγγραφείς. Ποιητές, στοχαστές, μυθιστοριογράφοι γράφουν και ξαναγράφουν τον εαυτό τους και τους άλλους, τον κόσμο που βλέπουν κι εκείνον που δεν βλέπουν και που ωστόσο τον θεωρούν εξίσου πραγματικό.

Γιατί όλοι αυτοί, όλοι όσοι γράφουν, επιμένουν να γράφουν, ενώ έχουν βεβαιωθεί πως θα βγουν κάποια στιγμή από τον κόσμο, καθώς κι ο ίδιος ο κόσμος –αφού ό,τι έχει αρχή θα έχει κι ένα τέλος– θα βγει κάποτε από τον εαυτό του; Ίσως γιατί το γράφειν –συνειδητό ή όχι, εκούσιο ή και ακούσιο, φανερό ή και κρυφό– αποτελεί την έσχατη, ακραία παρηγοριά για τη θνητότητα που τους πολιορκεί και που τελικά τους καταβάλλει. Αυτή τη θνητότητα που φαρμακώνει την ύπαρξη και τη συνείδηση του ανθρώπου με το φαρμάκι της ματαιότητας, πολεμά και εξορκίζει, και αρνείται η πράξη του γράφειν.

Ο Κώστας Ε. Τσιρόπουλος (1930-2017) ήταν συγγραφέας, μεταφραστής και εκδότης. Το κείμενο «*Γράφειν*» ανήκει στη συλλογή δοκιμίων «*Η Μόνωση ως Συνομιλία*» (2003).

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

I

Εκεί πού αναρωτιέσαι για πράγματα που πρώτη φορά
αντικρίζεις
για πράγματα χιλιοειπωμένα που έχουνε πια περάσει
για πράγματα που ξαφνιάζουν κι ας γίνονται κάθε μέρα
για πράγματα που έλεγες δεν θα συμβούν ποτέ
και τώρα συμβαίνουν μπρος στα μάτια σου
γι' άλλα που επαναλαμβάνονται μ' ελάχιστες παραλλαγές
για πράγματα που πουλιούνται μόλις πιάσουν
κατάλληλη τιμή
για πράγματα που σάπισαν με το πέρασμα του καιρού
ή που ήσαν σάπια απ' την αρχή και δεν το έβλεπες
εκεί που απορείς για πράγματα που μπόρεσες να κάνεις
για πράγματα σοβαρά ή ανόητα που ρίσκαρες τη ζωή σου
για πράγματα σημαντικά που τα κατάλαβες αργότερα
για πράγματα που τα φοβήθηκες κι απέφυγες
ν' αναλάβεις
για πράγματα που τα προγραμματίσες και δεν σου βγήκαν
γι' άλλα που τα σχεδίασαν άλλοι και βγήκαν διαφορετικά
για πράγματα που σου έτυχαν χωρίς να τα περιμένεις
για πράγματα που μόνο τα ονειρεύτηκες
και κάποτε, μία στις χίλιες, πραγματώθηκαν...

Εκεί απάνω σε βρίσκει η ποίηση.

Τίτος Πατρίκιος, ποίημα από τη συλλογή «**Σε βρίσκει η ποίηση**» (2012).

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ - ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

Θέμα Α

- A1.** Να αποδώσετε συνοπτικά τους λόγους για τους οποίους η λογοτεχνική ανάγνωση συνιστά λυτρωτική απόλαυση για τον συγγραφέα στο Κείμενο 1 (60-70 λέξεις).

Μονάδες 15

Θέμα Β

- B1.** Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, με βάση τα Κείμενα 1 και 2, τις παρακάτω προτάσεις, γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος**. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές στα κείμενα:

- α. Ο συγγραφέας του Κειμένου 1 διαβάζει λογοτεχνία κυρίως γιατί αυτή σχετίζεται με τις επαγγελματικές του υποχρεώσεις.
- β. Ο συγγραφέας του Κειμένου 1 συνήθιζε να διαβάζει προγραμματισμένα.
- γ. Το «γράφειν» στο Κείμενο 2 χρησιμοποιείται κυριολεκτικά σε όλο το κείμενο.
- δ. Το «γράφειν» στο Κείμενο 2 δεν συνδέεται με ιστορικά και επιστημονικά επιτεύγματα.
- ε. Σύμφωνα με τα Κείμενα 1 και 2 τόσο η αναγνωστική όσο και η συγγραφική δραστηριότητα παρηγορούν τον άνθρωπο.

Μονάδες 10

- B2.** α. Ο σκοπός του συγγραφέα του Κειμένου 1 είναι να ευαισθητοποιήσει στο ζήτημα της λογοτεχνικής ανάγνωσης. Πώς το επιτυγχάνει; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας αναφέροντας από το κείμενο δύο (2) σημεία στίξης και δύο (2) σχήματα λόγου. Να προσδιορίσετε για το καθένα τη λειτουργία του (μονάδες 8).

- β. Ποια είναι η επικοινωνιακή λειτουργία του ερωτήματος στην 5η παράγραφο του Κειμένου 2 «Γιατί όλοι ... εαυτό του;» (μονάδες 7).

Μονάδες 15

- B3.** Λαμβάνοντας υπόψη το περιεχόμενο της τρίτης παραγράφου του Κειμένου 2 («Πλάσματα ... γράφουν») να εξηγήσετε πώς ο άνθρωπος κατά τον συγγραφέα κερδίζει τη μάχη με τον χρόνο (60-70 λέξεις).

Μονάδες 15

Θέμα Γ

- Γ1.** Ποιο είναι το θέμα του ποιήματος, κατά τη γνώμη σας; Ποιο ρόλο έχει η Ποίηση στην προσωπική σας ζωή; Να απαντήσετε αξιοποιώντας τουλάχιστον τρεις (3) κειμενικούς δείκτες (150-200 λέξεις).

Μονάδες 15

Θέμα Δ

- Δ1.** Ποια είναι η σχέση σας με την ανάγνωση βιβλίων και ποιος ο ρόλος της στη γενικότερη διαχείριση του προσωπικού σας χρόνου; Με αφορμή τα Κείμενα 1 και 2 αποφασίζετε να καταθέσετε την προσωπική σας εμπειρία στο ιστολόγιο του σχολείου σας. Να δικαιολογήσετε την όποια επιλογή σας. (300-350 λέξεις).

Μονάδες 30

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

- 1.** Στο εξώφυλλο να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω να συμπληρώσετε τα ατομικά σας στοιχεία. Στην αρχή των απαντήσεών σας να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο και **να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
- 2.** Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση.** Κατά την αποχώρησή σας, να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
- 3.** Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
- 4.** Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
- 5.** Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
- 6.** Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 10.00 π.μ.

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ
ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥΣ ΤΩΝ Β. Κ. ΚΑΙ ΤΩΝ Ε. Ε. Κ.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ «ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ»

ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Από την Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων δίνονται οι παρακάτω ενδεικτικές απαντήσεις των θεμάτων και υπενθυμίζεται ότι κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.

A1.

Η λυτρωτική απόλαυση του συγγραφέα μέσω της λογοτεχνικής ανάγνωσης

-δημιουργική ενασχόληση

-οικειοποίηση

-εσωτερική απομόνωση – ενδοσκόπηση

-αίσθηση ελευθερίας («το καθιστούν πιο αδέσμευτο»)

-αναζήτηση ουσιαστικής ανάγνωσης / επαφή με το βαθύτερο νόημα

-άνοιγμα σε νέους κόσμους

-τρυφερότητα – σιγουριά: συναισθηματική κάλυψη

-πνευματική συνομιλία / διάλογος («εγείρονται ... συνομιλούν μαζί του»)

-ψυχική ανακούφιση («γιατρεύουν την ψυχή»)

B1.

α. Λάθος («Η προσωπική ανάγνωση ... εξωτερική») 1^η §

β. Λάθος («Οι ώρες ... χωροχρόνο») 5^η §

γ. Λάθος («Γράφει μες στη μνήμη του», «Έχει γράψει μέσα στην καρδιά του», ...) 2^η §

δ. Λάθος («μέσα στην Ιστορία του κόσμου ... σπουδαίοι») 3^η §

ε. Σωστό (Κείμ. 1: «Και να η θαυματουργή ... γιατρεύουν τη ψυχή ...») 7^η §

Κείμ. 2: «Ίσως γιατί το γράφειν αποτελεί την έσχατη, ακραία παρηγοριά») 5^η §

{2Χ5 (1:Σ/Λ +1:Αναφορά) (στην αναφορά του Β1ε όποιο από τα δύο ή και τα δύο)}

B2. α) Σημεία στίξης:

Χρήση εισαγωγικών «ανέβασα πυρετό» (συνυποδηλώνεται το πάθος της ανάγνωσης)

Χρήση παύλας (–το θυμάμαι ακόμη) για emphaticό σχόλιο

....

Σχήματα λόγου: 1) Ο τίτλος (μεταφορά)

2) «χάνομαι μέσα στο κείμενο» (μεταφορά)

....

β) Διεγείρει το ενδιαφέρον (2) – προσδίδει αμεσότητα (2) – εστιάζει στο κεντρικό ερώτημα του κειμένου που σχετίζεται με τον απώτερο σκοπό του «γράφειν» (2) – ρητορική ερώτηση (1).

- B3** - δημιουργία οικογένειας / διαιώνιση ανθρώπινου είδους – επιχειρηματικότητα – διάκριση στον επαγγελματικό στίβο – διακεκριμένοι άνθρωποι – ο άνθρωπος ως ενεργό υποκείμενο της Ιστορίας – συμμετοχή σε ιστορικά γεγονότα – ηρωισμός – ανδραγαθήματα – αξιοσύνη – ηγετικός ρόλος – επιστημονική σπουδαιότητα – αγιότητα στον εκκλησιαστικό χώρο / ενάρετη ζωή – αυθεντικοί συγγραφείς.

Γ. Ενδεικτικά

Θέμα: η Ποίηση σ' όλες τις εκφάνσεις της ανθρώπινης ζωής – αφορά την καθημερινότητα – οι ανθρώπινες καταστάσεις ως πηγή έμπνευσης.

Κειμενικοί Δείκτες:

- β' εν. πρόσωπο (ερωταπόκριση & με τον εαυτό του & με τον αναγνώστη)
- επαναλήψεις (π.χ. «πράγματα»: παραπέμπει στην απτή καθημερινότητα)
- αντίθεση («πρώτη φορά» ≠ «χιλιοειπωμένα», «σάπισα» ≠ «σάπια απ' την αρχή», «τα προγραμματίσες» ≠ «τα σχεδίασαν άλλοι»)
- ποικιλία χρόνων (συνδυασμός χρονικών βαθμίδων)
- μεταφορές ...

(+ Προσωπική γνώμη μαθητή)

Δ

Επικοινωνιακό Πλαίσιο:

- Είδος κειμένου: διαδικτυακό άρθρο
- Πομπός: μαθητής
- Αποδέκτες: συμμαθητές & ευρύτερο κοινό
- Κατάθεση απόψεων για την αναγνωστική εμπειρία των μαθητών (ο χρόνος που αφιερώνει, είδος αναγνωσμάτων, ανάγνωση αναγνωστικής ικανότητας, παράγοντες που περιόριζαν ή ενισχύουν την ανάγνωση)
- Ρόλος της ανάγνωσης βιβλίων στη διαχείριση του προσωπικού χρόνου:
(σύνδεση με άλλες σύγχρονες συνήθειες & δραστηριότητες – εσωτερική απομόνωση – ανάπτυξη αναγνωστικών αρετών & συνηθειών – κίνητρο για δημιουργική αξιοποίηση χρόνου με παραδείγματα – ερεθίσματα για κοινωνικό και φιλανθρωπικό έργο – οικοδόμηση κοσμοθεωρίας – πρότυπα – κινητοποίηση – ενσυναίσθηση – παρώθηση για αυτόνομη συγγραφική δραστηριότητα & δημιουργική γραφή – ένταξη στην καθημερινή ρουτίνα – ποιοτική διάσταση στον χρόνο.

Αξιολογούνται θετικά: η ποικιλία των ιδεών και, κυρίως, η επαρκής τεκμηρίωση

Νεοελληνική γλώσσα και λογοτεχνία - Ενδεικτικές απαντήσεις
A1. 15 μονάδες

1-4	4-7	7-10	10-12	13-15
1,3 - 5,3	5,3 - 9,3	9,3 - 13,3	13,3 - 17,3	17,3 - 20

Περιεχόμενο 7 - Οργάνωση 5 - Γλώσσα 3

Λόγοι για τους οποίους η ανάγνωση συνιστά λυτρωτική απόλαυση, κατά τον συγγραφέα:	
ΚΕΕ	
- Δημιουργική ενασχόληση §1 - Οικειοποίηση («κάνεις δικό σου») §1 - Εσωτερική απομόνωση [ενδοσκόπηση] §1 - Αίσθηση ελευθερίας («το καθιστούν πιο αδέσμευτο») § 3 - Αναζήτηση της ουσίας /του βαθύτερου νοήματος («αναζητώ την ουσία της ανάγνωσης») §4 - «χάνομαι μέσα στο κείμενο» - υπέρβαση του χώρου και του χρόνου §4 - άνοιγμα σε νέους κόσμους - Τρυφερότητα & σιγουριά : συναισθηματική κάλυψη §5 - Πνευματική συνομιλία («εγείρονται... συνομιλούν μαζί του») §5 - Ψυχική ανακούφιση («γιατρεύουν την ψυχή») §7	- Επανέρχομαι στην εφηβεία μου §4 (αναβίωση της αθωότητας) - «ήρωες σε παρασύρουν» §7 - μεταμόρφωση ψυχής §7

Παρατήρηση: Από τα προτεινόμενα θεματικά κέντρα που προτείνει η ΚΕΕ μπορούν να εστιάσουμε στα 7 που είναι με έντονα γράμματα. Δεν τα απαιτούμε όλα.

B1. 10 μονάδες (2X5=10 και από 1 η κάθε αναφορά)

1	Λ	«μια από τις μοναχικές τέχνες», «Προσωπικά το θεωρώ μια δημιουργική ενασχόληση», «προσωπική ανάγνωση...εξωτερικά»
2	Λ	«όταν αρρώσταينا...μυθιστόρημα», «ανέβαζα πυρετό για να τελειώσω», « το καθιστούν ακόμη πιο αδέσμευτο», «οι ώρες του διαβάσματος είναι διάσπαρτες»
3	Λ	«Γράφει μες τη μνήμη του», «έχει γράψει μέσα στην καρδιά του», «Ποιητές, στοχαστές ... τον εαυτό τους και τους άλλους»
4	Λ	«μες στην ιστορία του κόσμου...σπουδαίοι»
5	Σ	Ένα από τα εξής ή και τα δύο : α) Κείμε. 1: «η θαυματουργή...γιατρεύουν την ψυχή», ή β) Κείμε. 2: «Ίσως γιατί το γράφειν αποτελεί την έσχατη παρηγοριά»

επιχειρηματικότητα/διάκριση στον επαγγελματικό στίβο, ηρωισμός /αξιοσύνη, επιστημονική σπουδαιότητα, ενάρετη ζωή, αυθεντικοί συγγραφείς.

Επαρκής θεωρείται η απάντηση που αναφέρεται σε τουλάχιστον 5 από αυτά (2Χ5 μόρια). Επιπλέον 5 μόρια για τη νοηματική τους σύνδεση και τη συνοχή.

7/15 μόρια για απλή αναδιατύπωση της παραγράφου

Γ. 15 μονάδες

Θέμα 4 Δείκτες 6 Προσωπική θέση 5

Θέμα: ο ρόλος της Ποίησης σ' όλες τις εκφάνσεις της ανθρώπινης ζωής – αφορά την καθημερινότητα και τον καθημερινό άνθρωπο – οι ανθρώπινες καταστάσεις και ως πηγή έμπνευσης (για τον ποιητή)

Κειμενικοί δείκτες:

- β' εν. πρόσωπο (εσωτερικός μονόλογος του ποιητικού υποκειμένου ή/και επικοινωνία του με τον αναγνώστη (π.χ. «αναρωτιέσαι»))
- επαναλήψεις (π.χ. πράγματα : παραπομπή στην απτή καθημερινότητα)
(π.χ. Εκεί που αναρωτιέσαι- εκεί που απορείς: απορία και προβληματισμός που γεννούν οι ανθρώπινες καταστάσεις
- αντιθέσεις (π.χ. πρώτη φορά vs χλιοειπωμένα, σάπια vs σάπια από την αρχή, τα προγραμματίσεις vs τα σχεδίασαν άλλοι ...)
- μεταφορές (π.χ. που ρίσκαρες τη ζωή σου, που δεν σου βγήκαν...)
- εικόνες
- ποικιλία χρόνων (συνδυασμός χρονικών βαθμίδων)
- αποσιωπητικά (απρόβλεπτο, απροσδόκητο, ανέκφραστο, ανείπωτο)

Προσωπική θέση

Δ. 30 μονάδες (Π: 12 Ο:10 Γ:8)

5-10	10-15	15-20	20-25	25-30
3,3 – 6,6	6,6 - 10	10 – 13,3	13,3 – 16,6	16,6 -20

Επισήμανση: Περιμένουμε από τους μαθητές να γράψουν τις προσωπικές τους εμπειρίες σε α' πρόσωπο ενικού ή πληθυντικού και να έχουν δώσει τίτλο στο διαδικτυακό άρθρο τους.

Πιθανές προσεγγίσεις του θέματος

1^η εκδοχή: Θετική σχέση των μαθητών με τα βιβλία:

Για το πρώτο ζητούμενο: λόγοι που ενισχύουν τη θετική στάση τους, όπως:

- τα ερεθίσματα από το οικογενειακό περιβάλλον, το παράδειγμα των γονέων-αναγνώστων - η ενθάρρυνση και προτροπή από το σχολείο για ανάγνωση βιβλίων (π.χ. λέσχες φιλαναγνωσίας) - η επίδραση από άτομα του φιλικού περιβάλλοντός τους

...

+ αναφορά στα είδη αναγνωσμάτων που προτιμούν και για ποιους λόγους τα προτιμούν

Είναι πιθανό να δούμε αναφορά στις ωφέλειες που προσφέρει η ανάγνωση βιβλίων ως αιτίες που τους παρακινούν να έχουν μια θετική στάση απέναντι σε αυτά

ΠΡΟΣΟΧΗ:

Ενδέχεται να βρεθούμε μπροστά σε κείμενα με εντελώς διαφορετική οργάνωση/δομή (πιθανότητα αυξημένη και λόγω της διατύπωση του θέματος («...και ποιος ο ρόλος της στη γενικότερη διαχείριση του προσωπικού σας χρόνου»))

Κάθε τεκμηριωμένη άποψη είναι δεκτή

Αξιολογούνται θετικά η ποικιλία των ιδεών και, κυρίως, η επαρκής τεκμηρίωση

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΑ 7 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2020
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)**

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Τρίκαλα, μια άλλη πόλη...

Τα Τρίκαλα, στην αγροτική καρδιά της Ελλάδας, είναι μάλλον μία από αυτές τις υποψήφιες που δε θα φανταζόταν ποτέ κανείς ότι μπορεί να αποτελούσε κορυφαία έξυπνη πόλη. Είναι μια πόλη που οι καινοτομίες έχουν βελτιώσει τη ζωή των κατοίκων.

«Στο παρελθόν, οι κάτοικοι έπρεπε να καλέσουν τον αντιδήμαρχο ακόμη και για να αλλάξουν μία λάμπα σε στύλο της ΔΕΗ», λέει η Σ.Σ. που εργάζεται σκληρά στην αίθουσα ελέγχου των Τρικάλων, την πρώτη έξυπνη πόλη της Ελλάδας. Στον τοίχο, εννέα οθόνες με πολύχρωμους χάρτες και γραφήματα παρακολουθούν τη διαθεσιμότητα των χώρων στάθμευσης, την κατάσταση των φανών και των αγωγών ύδρευσης, τη θέση των φορτηγών αποκομιδής σκουπιδιών και τον μηνιαίο προϋπολογισμό του Δήμου.

Οι έξυπνες πόλεις – που συνήθως ορίζονται ως αυτές που χρησιμοποιούν τεχνολογία για τη βελτίωση των υπηρεσιών, την ενίσχυση της διαφάνειας και την αποτελεσματικότητά τους – πολλαπλασιάζονται σε όλο τον κόσμο. Ξεκίνησαν από την Ευρώπη και μπορούν να βρεθούν παντού, από την Ινδία μέχρι την Κορέα. Με περισσότερα από τα 2/3 του παγκόσμιου πληθυσμού να αναμένεται να συγκεντρωθούν στις πόλεις μέχρι το 2050, η εξεύρεση τρόπων για την καλύτερη εξυπηρέτηση των πόλεων για τους κατοίκους τους έχει καταστεί προτεραιότητα.

Ανάμεσα στα καταπράσινα χωράφια στην αγροτική καρδιά της Ελλάδας, η ιστορική πόλη των Τρικάλων – έχει 82.000 κατοίκους – δεν ήταν η πιο προφανής υποψήφια για την πρώτη έξυπνη πόλη της χώρας. Ωστόσο, μέσω συνεργασιών με εταιρίες, όπως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία χρηματοδότησε το πρώτο λεωφορείο χωρίς οδηγό και εταιρίες, τα Τρίκαλα έχουν αποκτήσει τη φήμη της πόλης της καινοτομίας, ως η πρώτη ψηφιακή πόλη του ελληνικού κράτους από το 2004. Λίγο αργότερα ορίστηκε ως μια από τις 21 πιο έξυπνες πόλεις στον κόσμο.

Από όλα τα έργα, το σύστημα ηλεκτρονικών καταγγελιών είχε μια από τις μεγαλύτερες επιδράσεις στη ζωή των κατοίκων. Από την αρχή του έτους, ο Δήμος είχε λάβει περίπου 4.000 αιτήματα και σχόλια. Περίπου το 10% προέρχεται από μία εφαρμογή έξυπνης τηλεφωνίας που κυκλοφόρησε πέρυσι, σύμφωνα με τον Δήμο, και τα ζητήματα επιλύονται ταχύτερα (κατά μέσο όρο οκτώ ημέρες αντί για ένα μήνα) – και η όλη διαδικασία είναι πιο διαφανής.

Όσον αφορά σε άλλα προγράμματα, μπορούμε να αναφέρουμε το πείραμα με τους αισθητήρες στα φώτα των δρόμων που έχει μειώσει τη χρήση ηλεκτρικής ενέργειας κατά 70% ή το σχέδιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) για τα μη επανδρωμένα λεωφορεία που

λειτουργήσε για έξι μήνες. Η Δημοτική Αρχή παραδέχεται πως αυτό το τελευταίο έργο ήταν περισσότερο για να εμπνεύσει τους πολίτες παρά να βελτιώσει τη ζωή τους. «Το κύριο επίτευγμα ήταν να πείσουμε την κοινότητα ότι υπάρχει μια αλλαγή μπροστά μας και πως πρέπει να προσαρμοστούμε σε αυτήν».

Καθηγητής Γυμνασίου των Τρικάλων, υπεύθυνος του εργαστηρίου ρομποτικής του σχολείου, εξηγεί γιατί τέτοιες ευκαιρίες είναι τόσο σημαντικές για τη νεολαία των Τρικάλων. «Έχει ανοίξει το μυαλό τους και έχουν βρει θέσεις εργασίας που δεν μπορούσαν καν να φανταστούν ότι υπάρχουν» λέει. «Για παράδειγμα, όταν ρώτησα έναν μαθητή τι θα κάνει μετά το τέλος της σχολικής χρονιάς, μου είπε: “Θα γίνω γιατρός, αλλά γιατρός ρομποτικής”».

Δεν αποτελεί φυσικά έκπληξη το γεγονός ότι ορισμένοι από τις παλαιότερες γενιές περιφρονούν τις πρωτοβουλίες υψηλής τεχνολογίας χαρακτηρίζοντάς τις άσκοπες. «Υπάρχουν κάποιοι που σκέφτονται ότι δεν τα χρειαζόμαστε όλα αυτά» λέει συνταξιούχος της πόλης. «Αλλά οι περισσότεροι από τους φίλους μου είναι θετικοί σε αυτά τα νέα πράγματα».

Η πόλη έχει μεγάλα σχέδια για το μέλλον. Τα Τρίκαλα θέλουν να ενταχθούν σε πρόγραμμα της Ε.Ε., το οποίο δοκιμάζει έξυπνα σπίτια που παρακολουθούν την υγεία των ηλικιωμένων κατοίκων ανιχνεύοντας την κίνηση και την κατανάλωση τροφίμων.

Τα Τρίκαλα θέλουν επίσης να αναπτύξουν περαιτέρω ένα γεωργικό έργο το οποίο χρησιμοποιεί την τεχνολογία για την καλλιέργεια αρχαίων φαρμακευτικών φυτών για τη φαρμακευτική βιομηχανία.

Από τον ηλεκτρονικό Τύπο

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Απόσπασμα από συνέντευξη που έδωσε ο φυσικός, Στέφανος Τραχανάς.

- *Κύριε Τραχανά, αν σας ζητούσα να μου πείτε μερικούς λόγους για τους οποίους αξίζει να μνηθεί κάποιος στην επιστήμη της φυσικής, τι θα μου απαντούσατε;*

Ότι εγώ πέρασα υπέροχα μαζί της. Σε πιο αντικειμενικό επίπεδο θα πρόσθετα τα εξής: η φυσική, ιδίως η κβαντική φυσική¹, είναι η κινητήρια δύναμη της σύγχρονης τεχνολογίας. Αυτή που άλλαξε – και συνεχίζει να αλλάζει – τον κόσμο μας όσο τίποτε άλλο στην ανθρώπινη ιστορία μέχρι τώρα. Κι αν το όνειρο για την κατασκευή κβαντικών υπολογιστών γίνει σύντομα πραγματικότητα, τότε οι σημερινοί νέοι, όταν γίνουν κι αυτοί ηλικιωμένοι, θα βλέπουν τον τεχνολογικό πολιτισμό μας περίπου όπως βλέπουμε εμείς σήμερα τον τεχνολογικό πολιτισμό του προϊστορικού ανθρώπου. Την ίδια στιγμή, σε επίπεδο θεμελιώδους φυσικής – κυρίως στο μέτωπο της κοσμολογίας – είναι σε πλήρη εξέλιξη μια επιστημονική επανάσταση σημασίας συγκρίσιμης με εκείνη των αρχών του περασμένου αιώνα που γέννησε την κβαντομηχανική και τη θεωρία της σχετικότητας και έθεσε σε κίνηση τη χιονοστιβάδα τεχνολογικών εξελίξεων που ακολούθησε. Τις επόμενες δύο ή τρεις δεκαετίες είναι βέβαιο ότι θα ζήσουμε μέρες μεγάλης επιστήμης.

- Τι είναι αυτό που σας γοητεύει στον ξεχωριστό κόσμο της φυσικής; Τι έχετε μάθει ως άνθρωπος μέσα από την ενασχόλησή σας με αυτή την επιστήμη;

Θεωρώ συναρπαστικό το γεγονός ότι η φαντασμαγορική ποικιλία φαινομένων του φυσικού κόσμου – από τον ατομικό μικρόκοσμο έως το σύμπαν ολόκληρο – διέπεται από έναν ελάχιστο αριθμό θεμελιωδών νόμων που μπορούν να διατυπωθούν στην πυκνή γλώσσα των μαθηματικών σε λιγότερο από μία σελίδα. Η αναλογία με το σκάκι ίσως είναι χρήσιμη. Με ελάχιστους κανόνες μπορούν να «παιχτούν» σχεδόν άπειρες διαφορετικές παρτίδες. Ποια είναι, λοιπόν, η δική μας δουλειά ως φυσικών; Να παρακολουθούμε τη φύση να παίζει το δικό της «σκάκι» και να προσπαθούμε να μαντέψουμε τους κανόνες του. Και δεν τα έχουμε πάει άσχημα μέχρι τώρα. Αν κάτι έμαθα στην πορεία της επιστημονικής μου δράσης είναι ότι η αμφιβολία έχει πολύ μεγάλη σημασία. Το να κρατάς διαρκώς το ενδεχόμενο να έχεις κάνει λάθος και να μη διστάζεις να κάνεις τις αναγκαίες αναθεωρήσεις, όταν το διαπιστώνεις, σε βοηθάει πολύ στο να γίνεσαι άξιος επιστήμονας και χρήσιμος άνθρωπος.

¹ κβαντική φυσική = αποτελεί κλάδο της φυσικής

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Νικηφόρος Βρεττάκος, *Οι μικροί γαλαξίες*

Πάνε κι έρχονται οι άνθρωποι πάνω στη γη.

Σταματάνε για λίγο, στέκονται ο ένας

αντίκρυ στον άλλο, μιλούν μεταξύ τους.

Έπειτα φεύγουν, διασταυρώνονται, μοιάζουν

σαν πέτρες που βλέπονται.

Όμως, εσύ,

δε λόξεψες, βάδισες ίσα, προχώρησες

μες από μένα, κάτω απ' τα τόξα μου,

όπως κι εγώ: προχώρησα ίσα, μες από σένα,

κάτω απ' τα τόξα σου. Σταθήκαμε ο ένας μας

μέσα στον άλλο, σα νάχαμε φτάσει.

Βλέποντας πάνω μας δυο κόσμους σε πλήρη

λάμψη και κίνηση, σαστίσαμε ακίνητοι

κάτω απ' τη θέα τους·
 Ήσουν νερό,
 κατάκλυσες μέσα μου όλες τις στέρνες.
 Ήσουν α φως, διαμοιράστηκες. Όλες
 οι φλέβες μου έγιναν άξαφνα ένα
 δίκτυ που λάμπει: στα πόδια, στα χέρια,
 στο στήθος, στο μέτωπο.
 Τ' άστρα το βλέπουνε, ότι:
 δυο δισεκατομμύρια μικροί γαλαξίες και πλέον
 κατοικούμε τη γη.

Νικηφόρος Βρεττάκος, ποιητής (1912-1991)

Θέμα Α

A1. Να αποδώσετε συνοπτικά τα πεδία στα οποία παρατηρήθηκαν θετικές επιδράσεις των τεχνολογικών καινοτομιών στη ζωή των κατοίκων της πόλης των Τρικάλων, όπως αυτά αναδεικνύονται στο **Κείμενο 1** (60-70 λέξεις).

Μονάδες 15

Θέμα Β

B1. Με βάση το **Κείμενο 1**, να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε τις παρακάτω προτάσεις, γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος**.

- α. Η πόλη των Τρικάλων εξαρχής τηρούσε όλες τις προϋποθέσεις, ώστε να εξελιχθεί σε έξυπνη πόλη.
- β. Τα Τρίκαλα ήδη έχουν ενταχθεί σε πρόγραμμα έξυπνων σπιτιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την παρακολούθηση της υγείας των ηλικιωμένων πολιτών.
- γ. Η καθημερινότητα των πολιτών έχει βελτιωθεί σημαντικά από την ψηφιακή αναβάθμιση της πόλης.
- δ. Όλοι οι κάτοικοι είδαν με θετική ματιά τις πρωτοβουλίες για χρήση τεχνολογίας στην πόλη.
- ε. Οι τεχνολογικές καινοτομίες έχουν επηρεάσει και τον επαγγελματικό προσανατολισμό των μαθητών της πόλης.

Μονάδες 10

- B2.** Στο **Κείμενο 2** ποιος είναι ο βασικός ισχυρισμός του Στέφανου Τραχανά στην απάντηση της δεύτερης ερώτησης «θεωρώ... κανόνες»; (μονάδες 8) Πώς η επιλογή της αναλογίας συμβάλλει στη στήριξη αυτής της βασικής θέσης; (μονάδες 7)

Μονάδες 15

- B3. α.** Να εξηγήσετε στο **Κείμενο 1** τη λειτουργία ως προς το επικοινωνιακό τους αποτέλεσμα: της διπλής παύλας (– έχει 82.000 κατοίκους –) και των διπλών εισαγωγικών («Για παράδειγμα, όταν ρώτησα έναν μαθητή τι θα κάνει μετά το τέλος της σχολικής χρονιάς, μου είπε: “Θα γίνω γιατρός, αλλά γιατρός ρομποτικής”»). (μονάδες 8)
- β.** Ποια είναι η σχέση του τίτλου του **Κειμένου 1** «Τρίκαλα, μια άλλη πόλη...» με το περιεχόμενο του κειμένου; (μονάδες 4) Θεωρείτε ότι υπάρχει σχόλιο; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας (μονάδες 3).

Μονάδες 15

Θέμα Γ

- Γ1.** Ποιο είναι, κατά τη γνώμη σας, το θέμα του ποιήματος; Να γράψετε το ερμηνευτικό σας σχόλιο, τεκμηριώνοντάς το με τουλάχιστον τρεις (3) κειμενικούς δείκτες (150-200 λέξεις).

Μονάδες 15

Θέμα Δ

- Δ1.** Σε μια συζήτηση με έναν καθηγητή σας στη σχολική τάξη με θέμα: «Η επιστήμη στην καθημερινή ζωή», η δική του παρέμβαση τελείωσε με την άποψη του Στέφανου Τραχανά ότι: «Το να κρατάς διαρκώς το ενδεχόμενο να έχεις κάνει λάθος και να μη διστάζεις να κάνεις τις αναγκαίες αναθεωρήσεις, όταν το διαπιστώνεις, σε βοηθάει πολύ στο να γίνεσαι άξιος επιστήμονας και χρήσιμος άνθρωπος». Αυτή η άποψη μπορεί να έχει εφαρμογή στην προσωπική σας ζωή; Να αναπτύξετε τις απόψεις σας σε ομιλία που θα απευθύνετε στην ολομέλεια της τάξης (300-350 λέξεις).

Μονάδες 30

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω να συμπληρώσετε τα ατομικά σας στοιχεία. Στην αρχή των απαντήσεών σας να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο και **να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση.** Κατά την αποχώρησή σας, να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 17.00

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ**ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ**

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΤΕΚΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΕΚΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΠΟΥ
ΥΠΗΡΕΤΟΥΝ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ
ΔΕΥΤΕΡΑ 7 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2020
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Η ομορφιά επιστρέφει σε όποιον την κατέχει

Η ομορφιά είναι κάτι το σχετικό που διαφέρει σε κάθε πολιτισμό και αλλάζει μέσα στα χρόνια. Δε χρειάζεται να πάμε μακριά, σήμερα θεωρούνται ελκυστικοί οι αθλητικοί άντρες και οι λεπτές γυναίκες με μαυρισμένο δέρμα. Παλιότερα οι χλωμές γυναίκες ήταν αυτές που διακαιούνταν το επίθετο ωραίες, και πριν από αυτές ήταν οι ευτραφείς.

Όμως ακόμα και στη δική μας εποχή, εδώ και τώρα, η ομορφιά είναι μια έννοια ασταθής και δύσκολο να οριστεί. Κι αυτό, βεβαία, είναι φανταστικό, γιατί έτσι δεν αποφασίζουν απλώς κάποιοι λίγοι για το τι είναι όμορφο.

Περιοδικό μόδας τον Φεβρουάριο του 2015 δημοσίευσε τα λόγια της φωτογράφου Μιχαέλα Νόροκ, η οποία εκπονεί ένα σχέδιο με τίτλο «Ο άτλαντας της ομορφιάς», όπου φωτογραφίζει γυναίκες ελκυστικές απ' όλο τον κόσμο. Διαλέγει όμορφες γυναίκες, αλλά σύμφωνα με τους κανόνες κάθε χώρας. Κι έτσι, καθώς προστίθενται φωτογραφίες, μαντεύουμε έως ποιο σημείο είναι διαφορετική η ομορφιά σε κάθε μέρος του κόσμου. Γιατί οι φωτογραφίες δε δείχνουν γυναίκες που τείνουν σε ένα κοινό πρότυπο, αλλά το αντίστροφο: όσο περισσότερες φωτογραφίες εμφανίζονται, τόσο μεγαλύτερη ποικιλία υπάρχει.

Έχοντας ήδη επισκεφτεί εκατοντάδες χώρες για να πραγματοποιήσει το πρώτο μέρος του σχεδίου, και ξεκινώντας τώρα το δεύτερο για το περιοδικό, η Νόροκ δηλώνει: «Η ομορφιά δεν έχει να κάνει με καλλυντικά, χρήματα, φυλή ή κοινωνικό status, αλλά με το να είσαι ο εαυτός σου. Οι παγκόσμιες τάσεις μάς κάνουν να είμαστε και να ενεργούμε με όμοιο τρόπο, αλλά στην πραγματικότητα όλοι είμαστε όμορφοι, γιατί είμαστε διαφορετικοί».

Η νεότητα, η ευστροφία, ο πλούτος, όλα αυτά επηρεάζουν, ώστε κάποιος να φαίνεται επιθυμητός. Ωστόσο, αν η ομορφιά της ψυχής δεν λάμπει από όλα αυτά, η λάμψη τελειώνει γρήγορα.

Γι' αυτό, λοιπόν, αξίζει τον κόπο να αφιερώνουμε κάποιο χρόνο κάθε μέρα στη φροντίδα της εσωτερικής μας ομορφιάς, είτε με το διάβασμα ενός καλού βιβλίου, είτε ακούγοντας γαλήνια μουσική, είτε απολαμβάνοντας τις ευωδίες που εμπνέουν...

Και δίπλα σε όλα αυτά, αναμφίβολα το καλύτερο προϊόν ομορφιάς που υπάρχει είναι το να αγαπάμε τον εαυτό μας.

Άλλαν Πέρσυ (Από τη σειρά *Πλάτωνας: 80 μαθήματα φιλοσοφίας για τη ζωή*, σε μετάφραση της Αγαθής Δημητρούκα), εκδόσεις Πατάκη.

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Να είσαι ή να φαίνεσαι;

Όταν η ευτυχία μας συνδέεται με τις λαίμαργες επιθυμίες μας και όχι με τις αληθινές επιθυμίες της καρδιάς και με τις βαθιές ανάγκες του εαυτού μας, αργά ή γρήγορα χάνει τη γεύση της, το άρωμά της και ματαιώνεται.

Δυστυχώς, οι περισσότεροι άνθρωποι κυνηγάμε αυτό που μας δίδαξαν ότι πρέπει να θέλουμε και όχι αυτό που στ' αλήθεια επιθυμούμε. Και όταν έρθει η ώρα της απονομής, καταλήγουμε στο βάθρο του νικητή, μ' ένα άδειο χαμόγελο και με μια κενή ψυχή.

Το life style μοιάζει σαν μια εμποποιά*, που επηρέασε το μεγαλύτερο κομμάτι του πληθυσμού. Χώρισε τη γη στα δυο, στο in και στο out. Έπαιξε και παίζει πολύ με τους φόβους: με το φόβο των γηρατειών, του πάχους και της ασχήμιας, της απόρριψης και της αποτυχίας.

Προσφέρει πρότυπα γυναικών και ανδρών όλο και πιο νέων, αρυτίδιαστων και ατσαλάκωτων, επιτυχημένων, πολυταξιδεμένων και πολυχρονεμένων. Χωρίς να το καταλαβαίνουμε, υπογράφουμε με αυτά τα πρότυπα ένα σιωπηρό συμβόλαιο, αναλαμβάνοντας τη δέσμευση να τους μοιάσουμε. Και καθώς μιμούμαστε αυτά τα πρότυπα, αντιγράφοντας τις ζωές τους, αναρωτιόμαστε γιατί δεν είμαστε ευτυχισμένοι; Όσο συνεπείς κι αν είμαστε, η ψυχή μας προδίδει και ακυρώνει το ραντεβού με την fashion ευτυχία.

Είναι καιρός να απομυθοποιήσουμε τη life style προσταγή, ν' ακολουθήσουμε τα δικά μας όνειρα και να γίνουμε ευτυχισμένοι με το δικό μας τρόπο. Να πάψουμε να υποκλινόμαστε στους βωμούς της προκαθορισμένης in επιτυχίας και ευτυχίας, χωρίς να ντρεπόμαστε γι' αυτό, να χαλαρώσουμε και ν' αρχίσουμε ν' απολαμβάνουμε τα απλά, καθημερινά, αληθινά και σημαντικά για τον καθένα μας πράγματα, ο καθένας μας με το δικό του μοναδικό τρόπο.

**εμποποιά: χαρακτηρισμός ορισμένου συνόλου αξιοθαύμαστων γεγονότων, ιδίως πολεμικών επιχειρήσεων, στη διάρκεια των οποίων πραγματοποιήθηκαν ηρωικές πράξεις.*

Γιώτα Σούσουλα, από το βιβλίο *Ας Δημιουργήσουμε Καταπληκτικές Ζωές*, εκδόσεις Ίαμβος.

ΚΕΙΜΕΝΟ 3 **Κωστής Παλαμάς, *Η Ευτυχία***

Καθόμαστε σαν πάντα οι δύο βράδυ στο σπίτι·
αντικρινά της εγώ
γειρμένος στο βιβλίο,
σκυμμένη εκείνη στη δουλειά της.

Και το βιβλίο ήτανε σίχοι,
ψυχή από λάμψη και αρμονία·
έτσι εκεί τ' άνοιξα στην τύχη,
και νά τί διάβασα: «Ευτυχία!

Λουλούδι, σε ποιά χώρ' ανθίζεις,
σε ποιά γιαλό, μαργαριτάρι;
Αστέρι, ποιές μεριές φωτίζεις,
και ποιές καρδιές ουράνια χάρη;

Πού, Χερουβείμ, φτερά διπλώνεις;
Νεράιδα, πού δροσολογιέσαι;
Είσαι διαμάντι και δε λιώνεις
ή καταχνιά είσαι και σκορπιέσαι;

Άδης, παράδεισος σε κρύβει;
στον κόσμο ή στην ερημία,

μες σε παλάτι ή σε καλύβι,
μες μου, πού βρίσκεσ', Ευτυχία;»

Δίχως τα μάτια απ' τη δουλειά της
να τα σηκώσει, εδώ! αποκρίθη·
τρεμουλιαστή με τη λαλιά της
μια μουσική στο σπίτι εχύθη.

Κι ένα καρδιόχτυπο με πιάνει,
κι αμίλητη λαχτάρα αιφνίδια,
γιατί πως άκουσα μου εφάνη
την Ευτυχία την ίδια.

Κωστής Παλαμάς, Πάτρα 1859 – Αθήνα 1943, ποιητής.

ΘΕΜΑ Α

Να αποδώσετε συνοπτικά σε 60-70 λέξεις το περιεχόμενο και τα συμπεράσματα του ερευνητικού σχεδίου της Μ. Νόροκ (3^η και 4^η παράγραφος του κειμένου 1).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β

Β1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, με βάση τα κείμενα 1 και 2, τις παρακάτω προτάσεις, γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη Σωστό ή Λάθος:

- α. Η ομορφιά διαχρονικά έχει τα ίδια χαρακτηριστικά.
- β. Στο πλαίσιο του σχεδίου της, η Μ. Νόροκ φωτογραφίζει γυναίκες και άνδρες απ' όλο τον κόσμο.
- γ. Η μόνη ομορφιά που παραμένει αναλλοίωτη στον χρόνο είναι αυτή της ψυχής.
- δ. Το life style δεν επηρεάζει τον τρόπο συμπεριφοράς μας.
- ε. Η αληθινή ευτυχία βρίσκεται σε απλά καθημερινά πράγματα.

Μονάδες 10

- Β2.** α) Να ερμηνεύσετε τη χρήση των εισαγωγικών στην 3^η και 4^η παράγραφο του κειμένου 1. (μονάδες 10)
- β) Τι δηλώνουν ως προς το νόημα οι ακόλουθες υπογραμμισμένες διαρθρωτικές λέξεις ή φράσεις του κειμένου 1; (μονάδες 5)
- βέβαια (2^η παράγραφος),
Κι έτσι (3^η παράγραφος),
ώστε (5^η παράγραφος),
Ωστόσο (5^η παράγραφος),
Γι' αυτό (6^η παράγραφος).

Μονάδες 15

- B3.** Οι συγγραφείς των κειμένων 1 και 2 καταλήγουν σε ένα κοινό συμπέρασμα το οποίο λειτουργεί και ως συμβουλή. Ποιο είναι αυτό; (60-70 λέξεις)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Γ

Ποιο είναι το ζήτημα που θέτει κατά τη γνώμη σας το ποίημα; Ποια είναι η απάντηση του ποιητικού υποκειμένου σ' αυτό; Ποια είναι η δική σας τοποθέτηση; Για τα δύο πρώτα ερωτήματα να αξιοποιήσετε στις απαντήσεις σας τουλάχιστον 4 κειμενικούς δείκτες, όπως εικόνες, ρηματικά πρόσωπα, εγκλίσεις, σχήματα λόγου κ.τ.λ.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Σε άρθρο στην ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου σας να αναπτύξετε τις απόψεις σας σχετικά με το πώς τα σύγχρονα αισθητικά και κοινωνικά πρότυπα επηρεάζουν την προσωπικότητα και τον τρόπο ζωής σας (300-350 λέξεις).

Μονάδες 30

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

- 1. Στο εξώφυλλο** να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. **Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω** να συμπληρώσετε τα ατομικά σας στοιχεία. **Στην αρχή των απαντήσεών σας** να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο και **να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
- 2.** Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση.** Κατά την αποχώρησή σας, να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
- 3.** Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
- 4.** Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
- 5.** Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
- 6.** Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 17.00.

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ
ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ